

ται, παρὰ ἐξάγγελο Νίκης. Δὲν εἶναι ζωγραφισμένη στὴν ἔκφρασή του ἡ συγκίνηση μιᾶς τέτοιας στιγμῆς. Τὸ χέρι του τὸ ἀνυψωμένο δὲν ἔχει τὴν κίνησή του, δὲ φαίνεται ὁ συσπασμὸς τῶν μυῶνων του, μὰ μένει ἀργὸ σὰ σὲ στάση εὐλογίας. Μόνο λίγες ρυτίδες στὸ μέτωπό του δείχνουν πὼς μέσα στὸ νοῦ του γίνεται κάποια ἐνέργεια. Τὸ σῶμα του ψυχρό. Ὅχι μόνο ἡ ταραχὴ κ' ἡ νευρική ὑπερένταση, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητη πάνω στὴ μέθη τῆς ἀγγελίας μιᾶς χαρμόσυνης εἰδησεως, ποὺ χίλια συναισθήματα γεννᾷ διαδοχικά, ἀπὸ τὴν ἀγωνία καὶ τὴν τρέμο, ὡς τὴ χαρὰ καὶ τὴ συγκίνηση, δὲν ἐκδηλώνεται στὰ νεύρα του, στὶς φλέβες του, στὴν κίνησή του γενικά, μὰ καὶ μιὰ σχετικὴ πνοὴ ζωῆς τοῦ λείπει ἀκόμα. Ἀντίθετα ὅμως πρὸς τὴν ψυχολογία τοῦ ἔργου, ἀν ἐξετάσουμε τὸ τεχνικὸ του μέρος, σταματοῦμε μπρὸς στὴν ἄξια προσπάθεια τοῦ τεχνίτη στὶς λεπτομέρειες καὶ μπρὸς στὴν εὐσυνειδησία τῆς ἐπεξεργασίας του. Ἐπιφάνειες λεῖες καὶ πολυδουλεμένες μὲ προσοχὴ καὶ μὲ στοργὴ μπορούμε νὰ ποῦμε. Βλέποντας κανένας τὴ διαφορά τοῦ αἰσθητικῆς καὶ τοῦ τεχνικοῦ μέρους τόσο μεγάλη, σχηματίζει τὴν πεποιθήση πὼς ὁ κ. Τόμπρου γιὰ νὰ φανεῖ τόσο καλὸς τεχνίτης, ἔπασε καὶ τόσο ἔξω στὴν ψυχολογία τοῦ ἔργου του. Ἄξιος γιὰ τὴν τεχνικὴ του μόρφωση, ζέωνος ὅμως στὴ βαθειὰ παρατήρηση, στὴ μελέτη τῶν γραμμῶν καὶ τῶν κινήσεων, μὰς παρουσίασε τὸ ἔργο του ψυχρὸ, βουβὸ καὶ ἀκίνητο. Σ' αὐτὸ δὲν ξέρομε ἀν φαίει ὁ ἴδιος. Τὸ βέβαιον εἶναι πὼς ἐργάστηκε μέσα στὸν προσδιορισμένο κύκλο τῆς δασκαλικῆς τέχνης, πὼς δὲν ξέφυγε διόλου ἀπὸ τὸ δρόμο ποὺ τοῦ χάραξαν οἱ καθηγητές του καὶ γι' αὐτὸ ἀν εἶναι νὰ κρίνομε τὸ ἔργο τοῦ κ. Τόμπρου ὡς ἔργο μαθητικὸ καὶ ὄχι ὡς ἔργο μὲ ἀξίωση νὰ κατατάξει τὸ δημιουργὸ του σὲ μιὰν ἴδια σειρά μὲ τοὺς ξένους ποὺ θὰ γνωρίσει πηγαίνοντας στὴν Εὐρώπη, καὶ ποὺ ἡ Τέχνη δὲν εἶναι νήπιον ποὺ ὀδηγοῦν ἀλλοθωροὶ παιδαγωγοὶ μὲ τὸν κίντυνον νὰν τὸ ριζοῦν σὲ κανένα γκρεμνὸ, μ' ἀχαλίνωτος Πήγασος ποὺ δὲν ἔχει ἀνάγκη κεντρίσματος γιὰ νὰ πετάξει, βέβαια δὲν ἔχομε παρὰ νὰν τοῦ σφίξομε θερμότητα τὸ χέρι καὶ νὰν τοῦ ποῦμε ἓνα μεγάλο «εὐγε».

Ἐπιχειρώντας νὰ μιλήσουμε γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Νίκου Στεργίου, δὲ θὰ θέλαμε πρὶν ἀπ' ἄλλα νὰν τὸ συγκρίνομε μὲ τὸ πρότερον, γιὰτὶ πρόκειται γιὰ ἔργο ἀρτίστο καὶ ὄχι μαθητὴ καὶ γιὰτὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἢ ἀδ' αὐτοῦ καὶ κείνο ποὺ περιγράψαμε παραπάνω. Ὁ ἐνθουσιασμὸς μὰς αὐτὸς δὲν πρέπει

νὰ θεωρηθεῖ ὑπερβολικός, γιὰτὶ τ' ὅτι μὰς παρουσίασε σήμερα ὁ Στεργίου εἶναι μιὰ ἐπανάσταση ἐλάκκιρη· κάτι ποὺ δὲν ἐπερίμενε κανένας. Μ' ἀφοῦ ἔθεσαν ἔτσι τὰ ζητήματα, ἀφοῦ ἡ ἐπιτροπὴ γύρω ἐσόβαθμα καὶ τὰ δύο ἔργα, ἀν καὶ ξεχωριστὰ τὸ καθένα μπορεῖ νὰ μιλήσει καθαρῶτερα ἀπὸ τὸν κάθε κριτὴ, ἀναγκαζόμεστε ἀναλύοντας τὴν ψυχολογία κ' ὕστερα τὸν τρόπο τῆς ἐργασίας τοῦ Στεργίου, νὰ παραβάλομε τὸ ἔργο του μὲ τὸ ἔργο τοῦ κ. Τόμπρου, παρ' ἔλη τὴν ἀνευλάβεια μιᾶς τέτοιας σύγκρισης.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

...

»» ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΕΣ ΓΡΑΦΕΣ ««

Z'.

Δὲ σοῦ εἶχα πεί, παρηγορήτρα ἐβγενικά, τὸν πόνο μου. Μιὰ νύχτα, ποὺ καθήσαμε σὲ κάτι θρονιά σκληρισμένα στὸ βράχο ἀπὸ τοὺς Ἀρχαίους, σ' ἄκουγα νὰ μοῦ μιλοῦς εἰλικρινὰ καὶ ὁμορφα.

Εἶχες καταλάβει πὼς ἄλλοι μοῦ εἶπαν ψέματα, καὶ μ' ἠλόκωνες μὲ τὴν ἀλήθεια σου καὶ ἀπὸ κοντὰ μὰς ἔδιωχνες τὴν ἀσκήμια.

Στάλαζες στὴν ψυχὴ μου τὴν παρηγοριὰ ποὺ διγοῦσε καὶ εὐθιμίζες τὸ εἶναι μου ἀρμονικὰ μὲ τοὺς ἄδολους πόθους σου...

Δὲν πρόσεξες τὸ φεγγάρι ποὺ μὰς ἐβλεπε καὶ δὲν ἐνοιώσες τί μοῦ ἔγνεψε γιὰ σένα.

Καὶ ταραγμένος, μιὰ στιγμή, σὲ κοίταξα — δὲ θὰ θυμᾶσαι, χωρὶς νὰ σοῦ φανερώσω τὸ λογικὸ μου.

Μὰ ἐσύ, γυναίκα σὲ λέω, εἰλικρινὰ μοῦ μίλαγες, γιὰτὶ δὲν πρόσεξες τὸ φεγγάρι καὶ δὲν εἶχες τίποτα γιὰ θεὸς νὰ μοῦ κρύψεις.

Τὴ νύχτα ἐκείνη, δίχως ἄλλο, θὰ πείραξες ἄθελα μὲ τὸ δαχτυλάκι σου τὸ ρολοῖ τῆς ζωῆς μου καὶ θὰ τὸβαλες μπρὸς χρόνια καὶ χρόνια.

H'.

Τὰ στάχια παίζανε στὸν ἥλιο.

Ἐν' ἀεράκι μυρωμένο ἐρχότανε ἀπὸ πέρα κ' ἔφερνε μιὰν ἀρμονία βυολιμένη ἀπὸ τὰ πράσινα βιολιά κάποιου μαγισμένου λόγγου.

Τὰ στάχια παίζανε στὸν ἥλιο, κ' ἓνας μεγάλος Σαβαῖθ διάβαινε ἀνάμεσά τους ..

Ὁ λιγωτικὸς ἀναστεναγμὸς ποὺ ἀκούστηκε ξάφνου, δὲν ξέρω ἀπὸ ποῦ στήθος ξεχίθθηκε.

Νᾶτανε ὁ γλυκαρισμὸς τῆς γῆς μὲ τοὺς μύριους σπόρους στὸ θερμὸ τὸν κόρφο τῆς :

Τὸ κορμί μου ἔτρεφε σὰ βαρεμένη καμπάνα. Τὸ αἶμα τρικύμιζε μέσα στὶς φλέβες μου

Ἐνας μεγάλος Σαβαῖθ ἐδιάβαινε..

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ